

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

PSY117 STATISTICKÁ ANALÝZA DAT

Martin Freund

333244, jednooborová psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 1. 5. 2010

Fakulta sociálních studií MU, 2009

Úvod

Cílem mé práce je zamyšlení se nad možnostmi zkreslení vědeckých výzkumů v mediích, prostřednictvím statistiky, různých překroucení a umenšování významu důležitých informací. Důvody proč se tomu tak děje jsou dle mého názoru dva. Jeden z nich je samozřejmě snaha o senzaci, přijít s článkem, jehož titulek bude dostatečně zajímavý a šokující, aby donutil čtenáře k přečtení. Tato skutečnost souvisí s obecným trendem bulvarizace medií v České republice, i jinde. Druhý důvod, který je minimálně stejně závažný, je cílená snaha o manipulaci. Vždy je nutné ptát se „qui bono“ , resp. Komu daný výzkum vlastně prospívá ? Často právě tomu, kdo na něj poskytl peníze. Tento způsob manipulace je používán u politicky, potažmo komerčně důležitých témat. Jako příklad mohu zmínit například různé výzkumy na téma léčby homosexuality, výzkumy týkající se spirituálních a transcendentních jevů, či právě studie vyjadřující se k tématu marihuany. Jeden z takovýchto výzkumů a především jeho prezentaci v mediích se pokusím v této seminární práci podrobit kritice.

Prezentace výzkumu

V mé seminární práci podrobím kritice článek, vyšel na serveru novinky.cz 3.srpna 2007 a je k dispozici na adrese : <http://www.novinky.cz/zena/zdravi/120071-jeden-joint-marihuany-je-horsi-nez-pet-cigaret.html>. Jeho název zní : Jeden joint je horší než pět cigaret. Článek prezentoval výzkum Petera Langa s názvem : Effects of cannabis on pulmonary structure, function and symptoms . Článek byl rovněž přejat několika dalšími periodiky, jako je idnes.cz , osel.cz atd. Ovšem článek na novinkách pokládám za nejhorší a proto budu rozebírat právě ten. Článek popisuje bez uvedení jakýchkoli pochybností, metod výzkumu, použitém vzorku atd. že „jeden joint je horší než pět cigaret“ .

Původní výzkum byl proveden na výběrovém vzorku 339 jedinců, občanů Nového Zélandu, přičemž byl rozdělen do čtyř skupin, podle toho zda respondenti dlouhodobě kouří pouze tabák, pouze marihuanu, marihuanu a tabák současně a na ti kteří nekouří vůbec. Věk účastníků výzkumu se pohyboval v rozmezí 18-75 let. Pro vyhodnocení dat z několika testů souvisejících většinou s chronickými plicními obtížemi, bylo použito metod logistické regrese a kovariance, při použití 95 procentního intervalu spolehlivosti.

První rozdíl mezi výzkumem a prezentovaným článkem (a patrně nejmarkatnější) , je v prezentaci faktu, že : „jeden joint má horší účinky nežli 5 rychle po sobě vykouřených cigaret“ . Tento fakt vyloženě lze hned v několika věcech. Na určitých testech kapacity plic atp. bylo na dlouhodobých kuřácích marihuany (minimálně 1 joint denně) a kuřácích cigaret (20 cigaret denně) provedeno srovnání, podle počtu let které kouří a kolik tedy za tu dobu již jointů, či cigaret vykouřili. Z toho potom interpretovali, že jeden joint = 2,5 – 5 cigaret . První chyba je samozřejmě v tom, že ani výzkum, ani článek nezohledňuje návykovost cigaret, respektive, kolik lidí z těch kteří marihuanu vyzkoušeli se dostane k frekvenci kouření jeden joint denně. Je jich jistě méně, nežli těch, kteří podlehlí návyku tabáku. Druhá skutečnost je, že se data

měřila právě u dlouhodobých kuřáků. Nevypovídají nic o tom, jaký na člověka, který nekouří pravidelně bude mít účinky jeden joint a jaké na něj budou mít účinky pět za sebou vykouřených cigaret, přestože článek na novinkách to takto prezentuje. V poslední řadě jde o jednoduché mediální zkreslení v honbě za senzací, kdy se z 2,5-5 cigaret = 1 joint stala věta : „Jediný joint má prý mnohem horší účinky než pět najednou spotřebovaných cigaret.“ Vůbec zde také **nebyli** prezentovány další výsledky .výzkumu, kde bylo například zjištěno, že u dlouhodobých kuřáků marihuany nebyla na rozdíl o kuřáků cigaret prokázána žádná spojitost s výskytem rozedmy plic, a mnoha dalšími obtížemi, které se prokázali u závislých na tabáku. Téměř u všech testů bylo také zjištěno, že lidé kteří kouří cigarety společně s marihuanou dosahovali v testech většinou uspokojivějších výsledků, nežli ti kteří kouřili pouze cigarety. Článek také doslova prezentuje, že kuřáci marihuany si stěžovali na sípot, tlak na prsou, kašel a zaleněnost, už ovšem nedodávají, že kromě tlaku na prsou který byl spojen specificky s kouřením marihuany, byly potíže kuřáků cigaret v těchto záležitostech častější, nežli u kuřáků marihuany.

Závěr

Přiznám se, že po důkladném přečtení originálního výzkumu jsem byl šokován jeho zkreslením a interpretací ze strany medii. Server novinky.cz v několika bodech zcela překroutil fakta, vynechal důležité podrobnosti a souvislosti a pouze naservíroval čtenáři jasné poselství, že "marihuana je horší nežli cigarety" . Nemluvě samozřejmě o naprostém opomenutí metod výzkumu, jakékoli informaci o vybraném vzorku a podobně.

Literatura

Novinky.cz (srpen 2007) . Jeden joint marihuany je horší než pět

Získano z :<http://www.novinky.cz/zena/zdravi/120071-jeden-joint-marihuany-je-horsi-nez-pet-cigaret.htm> 29.dubna 2009.

Sarah Aldington, Mathew Williams, Mike Nowitz, et al., P. (July 31, 2007). The effects of cannabis on pulmonary structure, function and symptoms. *Thorax* , stránky 1036-1037doi.

Získano z <http://thorax.bmj.com/content/early/2007/07/31/thx.2006.077081.full.pdf> 29.dubna 2009

Chápu, že Vás to nadzvedlo, ale pozor na argumenty. I mě při čtení Vašich argumentů napadlo „qui bono?“. O statistice tu toho moc není, až na tu lež se 2,5-5 zvednutým na mnohem víc než 5. Co induktivní statistika? Tolik překlepů na dvou stranách nesevědí o rozvaze a pečlivosti. Zkuste to prosím dotáhnout.

SJ